

Emil Ślęzak

ANALIZA NOMINALNYCH STÓP PROCENTOWYCH NA RYNKU *CONSUMER* *FINANCE* W POLSCE

WSTĘP

Rynek detalicznych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych jest aktualnie jednym z najszybciej rozwijających się segmentów usług finansowych w Polsce. W wyniku sukcesywnego wzrostu dochodów realnych społeczeństwa (tj. przeciętnie 2,5% w 2007 r. w sektorze przedsiębiorstw wobec -1,5% w 2005 r.), poprawy sytuacji na rynku pracy (stopa bezrobocia 11–12% w 2007 r. wobec 17–18% w 2005 r.) oraz coraz większego znaczenia popytu wewnętrznego we wzroście PKB, szybko rośnie grono osób prywatnych, które dążąc do zaspokojenia bieżących potrzeb lub realizacji aspiracji na rynku nieruchomości decydują się na zadłużenie w bankach lub innych instytucjach świadczących detaliczne usługi finansowe, jak m.in. Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe¹.

Równocześnie wraz z dynamicznym wzrostem akcji kredytowej wśród klientów detalicznych nie obserwuje się w sektorze banków komercyjnych dużego udziału należności zagrożonych (na koniec III kwartału 2007 r. wyniósł on 7,0% dla kredytów konsumpcyjnych i 5,4% dla kredytów hipotecznych)². Tym samym wciąż stosunkowo niski poziom ryzyka kredytowego i wysoki popyt na rynku *consumer*

¹ Dane statystyczne cytowane za GUS.

² Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń–wrzesień 2007 r., Komisja Nadzoru Finansowego, s. 55.

finance sprawia, że rynek ten staje się bardzo atrakcyjny dla większości instytucji sektora bankowego. W konsekwencji coraz więcej banków decyduje się na szybki rozwój oferty kredytowej, przeznaczonej dla klientów indywidualnych i dystrybuowanej poprzez placówki własne oraz współpracujące na zasadzie franszyzy, wdrażanie nowych strategii biznesowych w postaci wyprofilowanych centrów obsługi kredytowej, czy pogłębienie współpracy z pośrednikami kredytowymi i finansowymi. Oznacza to, że dotychczas niedoceniany przez banki komercyjne rynek usług kredytowych w segmentach średnio i mało zamożnych osób prywatnych od początku 2005 r. stał się obszarem bardzo szybko narastającej presji konkurencyjnej. O dużych perspektywach rozwoju rynku *consumer finance* w Polsce świadczy również fakt, że zadłużenie krajowych gospodarstw domowych jest wciąż kilkakrotnie niższe niż w państwach „starej” Unii Europejskiej.

Pomimo wprowadzenia ustawowych ograniczeń dotyczących zarówno nominalnych stóp procentowych (w postaci czterokrotności stopy kredytu lombardowego) oraz opłat i prowizji (plafon w wysokości 5% wartości umowy kredytowej), dochodowość rynku *consumer finance* rośnie wraz z rozwojem akcji kredytowej, szczególnie w obszarze kredytów konsumpcyjnych³. Wysoka presja konkurencyjna sprawia, że oferta kredytów i pożyczek na rynku *consumer finance* jest coraz bardziej elastyczna i dostępna dla klientów, ale wielkość ponoszonych przez kredytodawców kosztów odsetkowych jest wciąż bardzo zróżnicowana i często sięga kilkunastu procent w ujęciu rocznym. Celem niniejszego opracowania jest dokonanie analizy stanów oraz dynamiki zmian nominalnych stóp procentowych, w zależności od rodzaju umów kredytowych i długości ich trwania, oraz wskazanie głównych tendencji rozwojowych w tym zakresie na rynku *consumer finance* w Polsce.

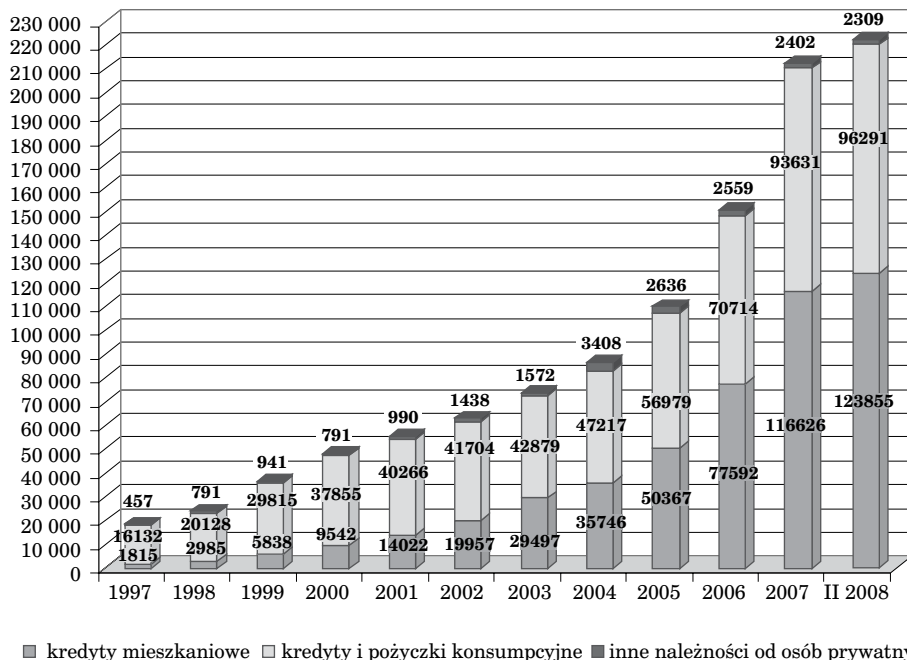
1. Stan i dynamika zmian wielkości rynku *consumer finance*

Na koniec 2007 r. wartość zadłużenia osób prywatnych na rynku *consumer finance* w Polsce przekroczyła 212 mld zł, co oznacza wzrost o ponad 61 mld zł (tj. 40,1%) wobec stanu na koniec 2006 r. Tym samym w 2007 r. została utrzymana wysoka dynamika rozwoju rynku, która trwa nieprzerwanie od 2002 r. Jednakże, o ile w okresie 2002–2005 rynek rozwijał się na poziomie 14–17% rocznie, o tyle impuls wzrostowy w 2005 r. sprawił, że dynamika zadłużenia osiągnęła 30%, a w 2007 r., po raz pierwszy w obecnej dekadzie, przekroczyła 40%. W konsekwencji, wartość rynku *consumer finance* w okresie 2000–2007 wzrosła blisko 4,5-krotnie, a w 2008 r. nie należy spodziewać się dużego spowolnienia wzrostu zadłużenia, o czym świad-

³ Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim z późn. zm. (Dz. U. nr 100, poz. 1081) oraz ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 157, poz. 1316).

czy fakt, że tylko w ciągu dwóch pierwszych miesięcy wartość rynku powiększyła się o kolejne 10 mld zł.

Wykres 1. Wartość zadłużenia osób prywatnych na rynku *consumer finance* w okresie 1997-luty 2008 (stany w mln zł na koniec okresu)

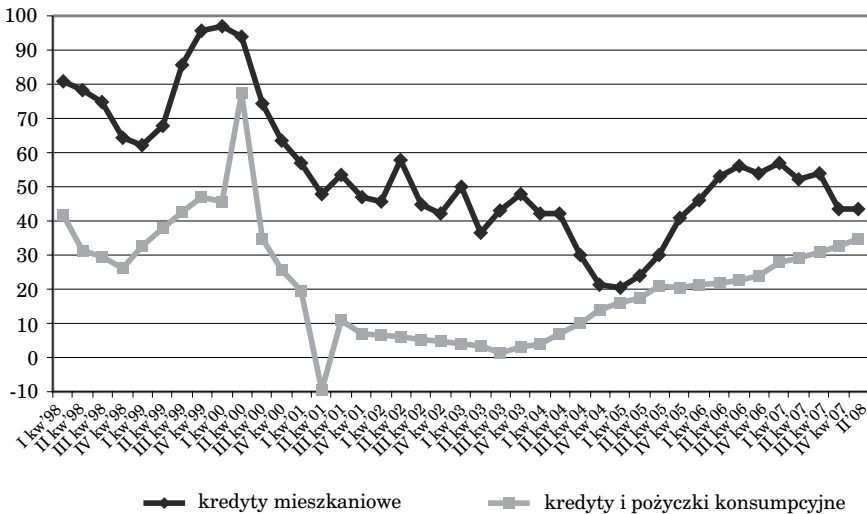
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

Znamienny jest fakt, że na koniec 2006 r., po raz pierwszy we współczesnej ewolucji rynku *consumer finance* w Polsce, wartość zadłużenia osób prywatnych z tytułu kredytów mieszkaniowych była wyższa niż z tytułu kredytów i pożyczek konsumpcyjnych. O ile na początku 2000 r. zadłużenie z tytułu kredytów mieszkaniowych stanowiło niespełna 16%, o tyle na koniec lutego 2008 r. udział ten wzrósł do poziomu 55,7%. Dane te wskazują na zasadniczą zmianę jakościową w strukturze rynku *consumer finance* w Polsce, na którym główne trendy rozwoju zaczyna wyznaczać szybko rosnąca wartość kredytów mieszkaniowych, przy stałym wysokim zadłużeniu z tytułu kredytów konsumpcyjnych.

Analizując zmianę zadłużenia osób prywatnych w ujęciu kwartalnym rok do roku w okresie ostatnich lat, należy zwrócić uwagę na fakt, że w 2007 r. dynamika zmian wartości kredytów i pożyczek konsumpcyjnych utrzymała tendencję

rosnącą i przekroczyła poziom 30%. Ten segment rynku rozwija się najszybciej od 2001 r., a wygenerowany trzy lata wcześniej wyraźny sygnał wzrostu zainteresowania osób prywatnych finansowaniem bieżących potrzeb ze źródeł obcych został wyraźnie wzmocniony w pierwszym półroczu 2007 r. i zachowany w dwóch miesiącach 2008 r.

Wykres 2. Zmiana zadłużenia osób prywatnych z tytułu kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych w okresie 1998–luty 2008 (kwartał roku poprzedniego = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

O ile przez większość okresu 1998–luty 2008 r. kwartalna dynamika zmian wartości kredytów mieszkaniowych w ujęciu r./r. była blisko dwukrotnie wyższa niż kredytów konsumpcyjnych, o tyle w ostatnich kwartałach 2007 r. różnica ta zaczęła stopniowo zanikać, podobnie jak w pierwszej połowie 2005 r. Zdecydował o tym spadek wzrostu akcji kredytowej banków w obszarze kredytów mieszkaniowych do poziomu ponad 40%, przy utrzymaniu stale rosnącej dynamiki wzrostu kredytów konsumpcyjnych. Wyhamowanie wzrostu dynamiki zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych należy wiązać z zaostrzeniem kryteriów przyznawania kredytów przez część banków komercyjnych wobec obaw dotyczących powstania „bąbla” spekulacyjnego na rynku nieruchomości w Polsce.

W perspektywie kolejnych lat należy oczekiwać, że zadłużenie konsumentów w segmencie kredytów mieszkaniowych będzie nadal rosnąć szybciej niż konsumpcyjnych, przy coraz większych wahaniami koniunkturalnych. Jednakże róż-

nica w tempie rozwoju tych segmentów będzie się zmniejszać na korzyść kredytów konsumpcyjnych w miarę narastania zjawisk inflacyjnych w polskiej gospodarce i wzrostu nominalnych stóp procentowych złotych kredytów mieszkaniowych w konsekwencji podnoszenia rynkowych stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej.

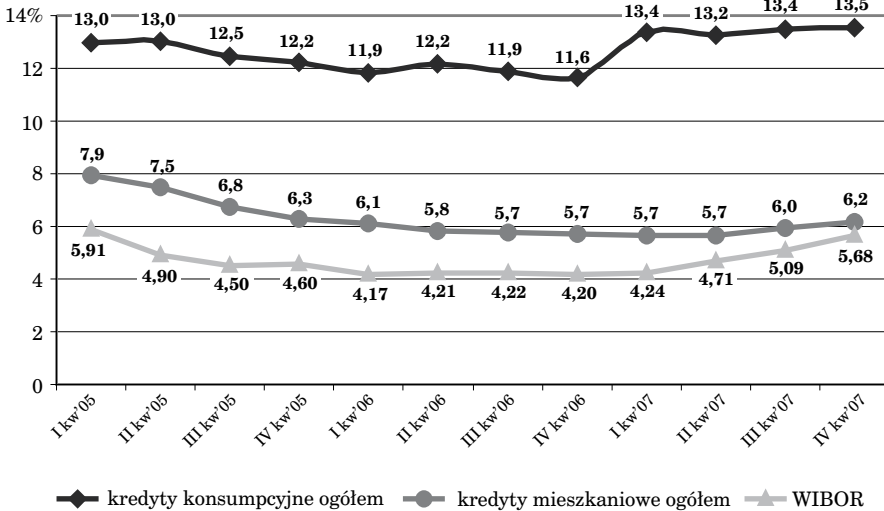
2. Stan i dynamika zmian nominalnych stóp procentowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych

2.1. Główne tendencje rozwojowe

Nominalne stopy procentowe na rynku *consumer finance* w Polsce różnią się ze względu na rodzaj i czas trwania umowy kredytowej. Analizując zmiany stóp w okresie 2005–2007, należy podkreślić, że średnia stopa procentowa kredytów konsumpcyjnych była blisko dwukrotnie wyższa niż w przypadku kredytów mieszkaniowych. Obserwacje te potwierdza wartość mediany stóp procentowych, tj. 12,8% w przypadku umów kredytów konsumpcyjnych i 6,0% kredytów mieszkaniowych. Wyższa stopa procentowa na rynku kredytów konsumpcyjnych jest konsekwencją dużej ekspozycji na ryzyko kredytowe banków na tym rynku, gdyż decyzje o przyznaniu kredytu podejmowane są bardzo szybko i bez ustanawiania specjalnych zabezpieczeń. W przypadku kredytów mieszkaniowych premia za ryzyko w cenie kredytu jest znacznie mniejsza.

Od początku 2005 r. skala zmienności stóp procentowych jest dosyć niska i bardzo zbliżona dla obu analizowanych rodzajów kredytów. Potwierdza to wskaźnik odchylenia standardowego na poziomie 0,66 pkt proc. i 0,74 pkt proc. odpowiednio dla kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych. O ile jednak do końca 2006 r. średnia stopa procentowa na rynku *consumer finance* pozostawała w niewielkim trendzie spadkowym, o tyle od I kwartału 2007 r. odsetkowe sukcesywnie rosną w wyniku podniesienia stopy referencyjnej NBP i zwiększenia kosztów pozyskania pieniądza na rynku międzybankowym. Tym samym na koniec 2007 r. średnia nominalna stopa procentowa kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych była odpowiednio o 1,9 pkt proc. i 0,5 pkt proc. wyższa wobec stanu na koniec 2006 r.

Wykres 3. Średnie nominalne stopy procentowe kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w latach 2005–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

Analizując stopień korelacji średnich stóp procentowych na rynku *consumer finance* wobec zmian ceny pieniądza na rynku międzybankowym (WIBOR 3M), należy zauważyć umiarkowanie wysoką i dodatnią współzależność, zarówno w segmencie kredytów konsumpcyjnych (współczynnik korelacji Pearsona 0,66), jak i mieszkaniowych (0,62)⁴.

Uwzględniając wysokość średnich stóp procentowych poziom marży odsetkowej w przypadku kredytów konsumpcyjnych wynosi średnio aż 7–8,5 pkt proc. i wykazuje dynamikę rosnącą. Natomiast w segmencie kredytów mieszkaniowych średnia marża odsetkowa jest bardzo niewielka (0,5–1 pkt proc.) i stale się zawęża. Tym samym, pomimo prawnych ograniczeń cenowych, które dotyczą przede wszystkim kredytów konsumpcyjnych, są one dla banków dwu-, trzykrotnie bardziej dochodowe niż kredyty mieszkaniowe, co przekłada się na ich wysoką rentowność, uwzględniając wciąż bardzo niski udział należności zagrożonych w należnościach ogółem od sektora niefinansowego.

⁴ Współczynnik korelacji Pearsona może przyjmować wartości w przedziale $<-1,1>$.

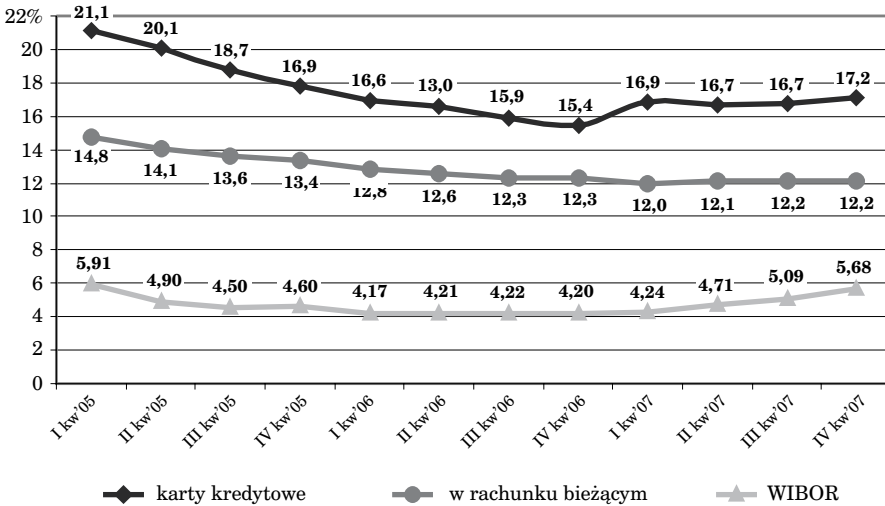
2.2. Kredyty bieżące

W przypadku kredytów konsumpcyjnych o bardzo krótkim okresie zadłużenia wciąż występuje różnica rzędu 4–5 pkt proc. pomiędzy oprocentowaniem nominalnym kredytu w ramach kart kredytowych i w rachunku bieżącym. O ile koszt kredytu w ramach rachunku bieżącego jest zbliżony do średniego kosztu odsetkowego na rynku kredytów konsumpcyjnych, o tyle w przypadku kart kredytowych kredyt należy do najwyższej oprocentowanych na całym rynku *consumer finance*. Mediana stopy procentowej kredytu w ramach rachunku bieżącego wynosi 12,6%, a w przypadku kart średni koszt odsetkowy w latach 2005–2007 był o ponad 4 pkt proc. wyższy (16,9%). W analogicznym okresie oprocentowanie kredytów w ramach kart kredytowych wyróżniało się także bardzo wysoką zmiennością (1,48 pkt proc.), podczas gdy w przypadku kredytów w rachunkach bieżących współczynnik odchylenia standardowego wynosił tylko 0,9 pkt proc.

Warto też podkreślić, że w odróżnieniu do segmentu kart kredytowych wzrost stopy referencyjnej i WIBOR 3M nie wpłynął na znaczący wzrost oprocentowania kredytów w ramach rachunku bieżącego, gdyż wartość 12,2% na koniec 2007 r. jest tylko o 0,2 pkt proc. wyższa niż okresowe minimum w I kw. 2007 (12,0%). Dla porównania koszt kredytu w ramach karty wzrósł w analogicznym okresie o 1,8 pkt proc.

Na obserwowany do początku 2006 r. trend spadkowy oprocentowania nominalnego kredytu w ramach kart kredytowych złożyło się wiele czynników rynkowych m.in. szybki wzrost presji konkurencyjnej w warunkach stałego spadku rynkowych stóp procentowych i zmian regulacyjnych wyznaczających ustawowe odsetki maksymalne. Ze względu na rosnącą atrakcyjność kart kredytowych, jako wygodnego sposobu regulowania bieżących płatności (m.in. w transakcjach internetowych) oraz atrakcyjnego dla banku źródła przychodów odsetkowych i pozaodsetkowych (m.in. prowizje od płatności kartą – *interchange fee*), coraz więcej banków podejmuje aktywną walkę o klienta detalicznego. Karta kredytowa nie jest już produktem adresowanym wyłącznie dla najzamożniejszych, tj. najbardziej wiarygodnych klientów, jak miało to miejsce do końca lat 90. XX wieku. Karty kredytowe stają się produktem masowym, który dociera do mniej zamożnych grup klientów poprzez obniżenie wymogów w zakresie miesięcznego salda dochodów i wydatków gospodarstwa domowego oraz proponowanie atrakcyjnych warunków korzystania z karty kredytowej poprzez zwolnienie z części opłat.

Wykres 4. Średnie nominalne stopy procentowe bieżących kredytów konsumpcyjnych w latach 2005–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

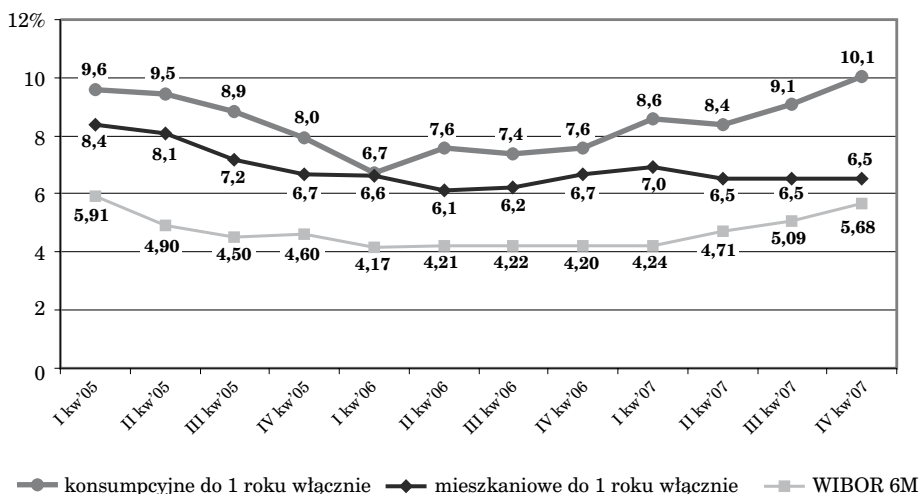
Badając skalę wpływu kosztów pieniądza na rynku na oprocentowanie kredytu w ramach rachunku bieżącego i karty kredytowej, należy stwierdzić, że zmiany stawki WIBOR 3M wpływały bardziej na fluktuację zmian stóp procentowych na rynku kredytów w ramach kart (współczynnik korelacji Pearsona 0,62) niż w przypadku kredytów udzielanych w ramach rachunków bieżących (0,42), przy czym w obu przypadkach zależność jest umiarkowanie wysoka.

2.3. Kredyty krótkoterminowe

Porównanie nominalnych stóp procentowych krótkoterminowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych wskazuje wystąpienie w połowie 2006 r. wyraźnych zmian w trendach kształtujących koszt odsetkowy obydwu rodzajów umów kredytowych. Od I kwartału 2006 r. rośnie luka pomiędzy stopami procentowymi tych kredytów do poziomu 3,6 pkt proc. na koniec 2007 r., po okresie kiedy różnica w kosztach odsetkowych właściwie zanikła. Jest to konsekwencja przede wszystkim dużej zmienności nominalnych stóp procentowych kredytów konsumpcyjnych (odchylenie standardowe dla analizowanego okresu wynosi aż 1,02 pkt proc.), przy dosyć stabilnej dynamice zmian stóp kredytów mieszkaniowych (0,59 pkt proc.).

Większy wpływ wzrostu cen pieniądza w sektorze bankowym na stopę procentową kredytów konsumpcyjnych niż mieszkaniowych potwierdza w pierwszym przypadku wyższy dodatni współczynnik korelacji Paersona (0,84 dla zależności pomiędzy nominalną stopą procentową krótkoterminowych kredytów konsumpcyjnych i WIBOR 6M), wobec 0,53 dla analogicznej zależności dla kredytów mieszkaniowych do 1 roku.

Wykres 5. Średnie nominalne stopy procentowe krótkoterminowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w latach 2005–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

Warto też podkreślić, że w analizowanym okresie stopy procentowe krótkoterminowych kredytów konsumpcyjnych na tle średniej dla całego rynku były stosunkowo niskie (mediana 8,7%, tj. 3,9 pkt proc. mniej), podczas gdy w przypadku kredytów mieszkaniowych wystąpiła sytuacja odwrotna (mediana 6,7%, tj. 0,7 pkt proc. więcej).

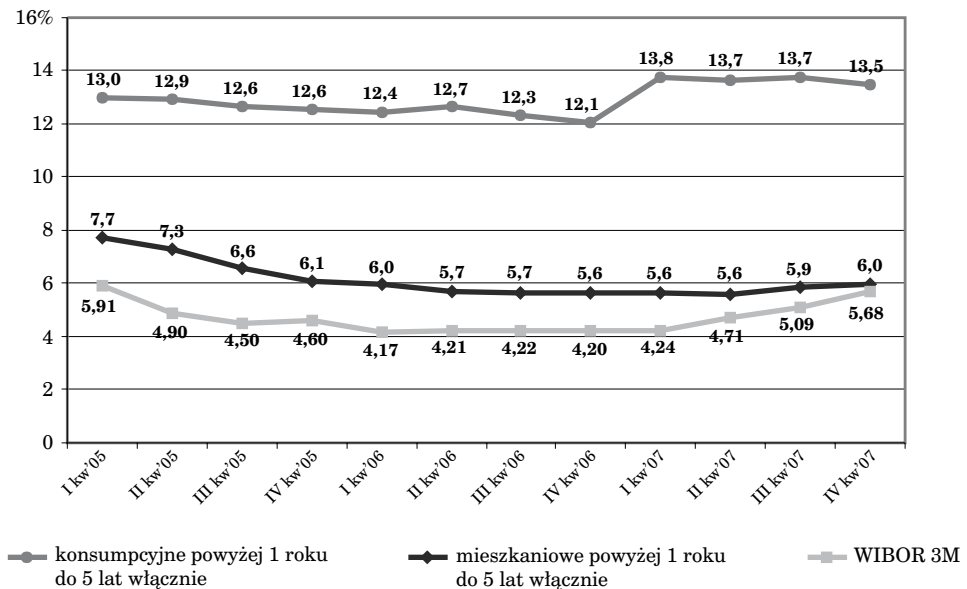
2.4. Kredyty średnioterminowe

Cechą charakterystyczną dla średniookresowych umów kredytowych na rynku *consumer finance* w Polsce jest duża polaryzacja w wysokości nominalnych stóp procentowych. Różnica pomiędzy średnim oprocentowaniem kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych wynosi 6–8 pkt proc., a więc najwięcej spośród wszyst-

kich analizowanych umów kredytowych. Równocześnie amplituda zmian stóp procentowych w okresie 2005–2007 jest stosunkowo niewielka, o czym świadczy niski poziom odchylenia standardowego dla obydwu rodzajów kredytów (0,59 pkt proc. dla kredytów konsumpcyjnych i 0,67 pkt proc. dla kredytów mieszkaniowych).

Cechą charakterystyczną dla średniookresowych kredytów konsumpcyjnych jest bardzo wysoka marża odsetkowa (mediana 12,90% wobec 4,55% dla WIBOR 3M). W dużym stopniu marżę tę należy traktować w kategorii premii za ryzyko, gdyż ten rodzaj umów kredytowych wyróżnia się wyższą ekspozycją na ryzyko kredytowe niż w przypadku umów zawieranych na krótsze okresy. W średnioterminowych kredytach mieszkaniowych występuje bardzo niewielka (1–2 pkt proc.) i sukcesywnie zmniejszająca się marża odsetkowa, która wynosiła tylko 0,3 pkt proc. na koniec 2007 r.

Wykres 6. Średnie nominalne stopy procentowe średnioterminowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w latach 2005–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

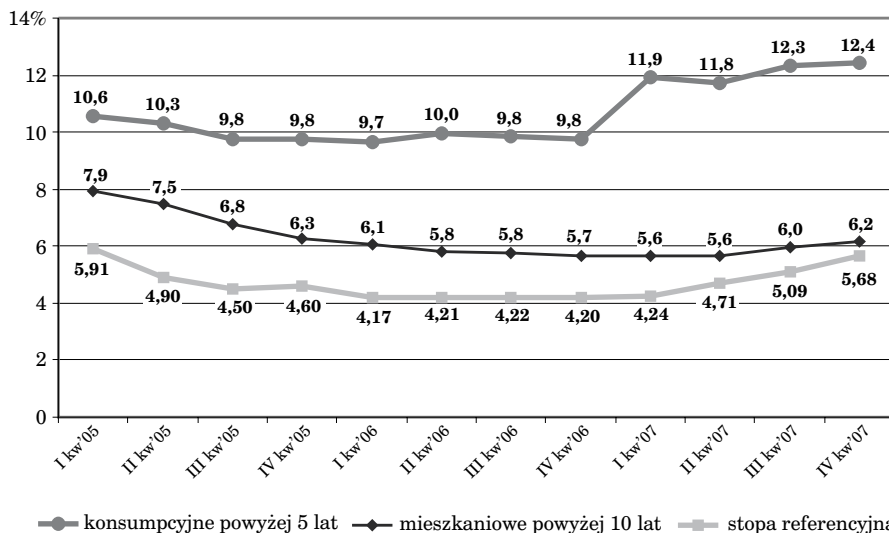
Warto też podkreślić, że w odróżnieniu od krótkoterminowych i bieżących kredytów konsumpcyjnych nominalna stopa procentowa jest stabilna po impulsie wzrostowym w I kwartale 2007 r. Wykazuje jednak niewielką tendencję spadkową, podczas gdy koszty odsetkowe na rynku kredytów mieszkaniowych sukcesywnie rosną.

Rozpatrując wpływ WIBOR 3M na zmiany nominalnych stóp procentowych średnioterminowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych warto podkreślić, że wskaźnik korelacji jest dodatni i kształtuje się na poziomie zbliżonym do wcześniej umawianych umów kredytowych (0,45 dla kredytów konsumpcyjnych i 0,61 dla mieszkaniowych).

2.5. Kredyty długoterminowe

W przypadku kredytów długoterminowych średnia nominalna stopa procentowa wykazuje bardzo dużą zmienność na tle umów kredytowych z innych przedziałów czasowych. Wskazuje na to wysoki poziom odchylenia standardowego, tj. 1,08 pkt. proc. dla kredytów konsumpcyjnych oraz 0,75 pkt. proc. dla kredytów mieszkaniowych. O ile jednak od końca 2005 r. stopa procentowa kredytów mieszkaniowych pozostaje na stabilnym poziomie 6%, o tyle na rynku kredytów konsumpcyjnych od początku 2007 r. można zaobserwować silny impuls wzrostowy.

Wykres 7. Średnie nominalne stopy procentowe długoterminowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w latach 2005–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

W konsekwencji luka pomiędzy wysokością nominalnych stóp procentowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych pogłębia się (z 3% w I kwartale

2005 r. do ponad 6% w IV kwartale 2007 r.), a marża odsetkowa rośnie dla kredytów konsumpcyjnych i maleje dla mieszkaniowych. W przypadku kredytów konsumpcyjnych mediana nominalnej stopy procentowej wynosi 10,2% wobec 4,55% dla WIBOR 3M, i pozostaje ona w trendzie wzrostowym, osiągając na koniec 2007 r. najwyższy poziom w całym analizowanym okresie. Natomiast mediana dla stopy procentowej na rynku kredytów mieszkaniowych wynosi tylko 7,9%, a koszty odsetkowe ponoszone przez kredytobiorców rosną wolniej niż koszt pieniądza na rynku międzybankowym.

Analizując zależności pomiędzy stawką WIBOR 3 M a nominalnymi stopami procentowymi na rynku kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych poprzez kalkulację wskaźnika Paersona, można wnioskować o istnieniu dodatniej korelacji, która jest silniejsza dla kredytów mieszkaniowych (0,62) niż konsumpcyjnych (0,49).

WNIOSKI

Premia za ryzyko kredytowe, która jest wkalkulowana w wysokość nominalnych stóp procentowych umów kredytowych, ma zdecydowanie większy wpływ na koszt odsetkowy kredytów konsumpcyjnych, przy stosunkowo niewielkim znaczeniu w przypadku kredytów mieszkaniowych. Jest to stała i znamienna cecha rynku *consumer finance*, która przejawia się w Polsce różnicą w wysokości nominalnych stóp procentowych kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w przedziale 5–7 pkt proc., przy czym *spread* ten zwiększa się w miarę wydłużania okresu umów kredytowych, osiągając maksimum dla kredytów długoterminowych.

Pomimo zastrzania się konkurencji pomiędzy kredytodawcami na rynku *consumer finance* w Polsce, obserwowany od I kwartału 2007 r. sukcesywny wzrost kosztów pieniądza na rynku międzybankowym (WIBOR 3M) znajduje odzwierciedlenie głównie w coraz wyższym oprocentowaniu kredytów konsumpcyjnych. W przypadku kredytów mieszkaniowych wzrost stóp procentowych jest na tyle niewielki (tj. maksymalnie 0,5 pkt proc.), że można stwierdzić stabilizację kosztów odsetkowych po okresie znaczącego spadku (średnio 2 pkt proc.) w latach 2005–2006.

Źródeł relatywnie wysokiego wzrostu nominalnego oprocentowania kredytów i pożyczek konsumpcyjnych należy upatrywać również w specyfice tego rodzaju usług finansowych. Klienci przy wyborze instytucji kredytującej w wielu przypadkach nie kierują się priorytetem ceny, ale przede wszystkim dostępnością finansowania i szybkością obsługi kredytowej, bez konieczności ustanawiania specjalnych zabezpieczeń. Elastyczność cenowa popytu na rynku usług kredytów konsumpcyjnych jest więc mniejsza niż w przypadku mieszkaniowych, które są udzielane *notabene* w znacznie wyższych kwotach i na dłuższe okresy. Fakt ten wykorzystują kredytodawcy do podnoszenia oprocentowania kredytów konsumpcyjnych, podczas gdy w segmencie kredytów mieszkaniowych konkurencja koncentruje się wciąż

głównie na cenie kredytu, a niskie nominalne stopy procentowe są wciąż bardzo ważnym elementem oceny atrakcyjności oferty banków lub SKOK-ów.

Podsumowując wpływ rynkowych stóp procentowych i stawki WIBOR 3M na nominalne koszty odsetkowe kredytów rynku *consumer finance*, wskaźnik korelacji Pearsona wskazuje najsilniejszą współzależność w przypadku bieżących i krótkoterminowych kredytów konsumpcyjnych (odpowiednio: 0,62 i 0,84). Nominalne stopy procentowe tych kredytów wykazują największą fluktuację pod wpływem zmian czynników rynkowych, na co wskazuje m.in. najwyższa dynamika wzrostu w 2007 r. W przypadku kredytów mieszkaniowych wpływ kosztu pieniądza międzybankowego jest najmniejszy na kształtowanie się kredytów krótko- i średnioterminowych (współczynnik korelacji Pearsona 0,42 i 0,53). Można też wskazać na występowanie rosnącej współzależności w miarę wydłużania się okresów kredytowania do poziomu 0,62 dla kredytów długoterminowych.

Ważnym aspektem w zakresie kształtowania stóp nominalnych procentowych jest wpływ regulacji prawnych ograniczających w Polsce rynkową swobodę kształtowania umów kredytowych. Warto podkreślić, że nowelizacja w 2005 r. ustawy o kredycie konsumenckim i kodeksu cywilnego nie wpłynęła negatywnie na rozwój działalności kredytowej na rynku *consumer finance*, gdyż ustawowy plafon dla kosztów odsetkowych i pozaodsetkowych ma niewielkie znaczenie w warunkach bardzo korzystnych uwarunkowań makroekonomicznych stymulujących popyt rynkowy. Jednakże regulowane administracyjnie koszty zmniejszyły elastyczność kształtowania cen kredytów przez kredytodawców i stworzyły bodźce do wprowadzania dodatkowych elementów umowy (m.in. polis ubezpieczeniowych), które umożliwiają kredytodawcom zwiększenie rentowności umów kredytowych. Należy jednak przypuszczać, że wraz z dalszym rozwojem akcji kredytowej na rynku *consumer finance* coraz większe znaczenie w działalności kredytodawców będą miały efektywne systemy oceny i analizy ryzyka kredytowego, a jakość należności zarówno w segmencie kredytów konsumpcyjnych, jak i mieszkaniowych ulegnie pogorszeniu.

Bibliografia

Dane makroekonomiczne Głównego Urzędu Statystycznego.

Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń – wrzesień 2007 r., Komisja Nadzoru Finansowego.

Statystyka pieniężna i bankowa Narodowego Banku Polskiego.

Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim z późn. zm. (Dz. U. nr 100, poz. 1081).

Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 157, poz. 1316).